

Aretas. Andreas. Ansberr. Rupert. D. Ambr. Primaf. Richard. Cœlstin.

364. Exod. 15.

Psal. 67.

Psal. 113.

Miser qui sibi aliquid boni tribuit. Ezech. 17.

D. Bernad.

365. Rupert.

Cum Christum humilium passionem contemplantur, nil facere debemus quasi bestie gemitus.

366. Minister carnis regis, quod magis exaltatur, eo plus humilietur.

Tertul.

reddebat. Aretas, Corona regni in signum est; seniorum regitur coronas ante thronum abiciunt quid aliud quam certum ac verum regnum, & victoriam adversus omnes Deo per omnia referunt. Ita etiam Andr. Cretenf. D. Ambr. Primaf. Rupertus & Richardus de Sancto Victore, unde ait Cælestin. Papa; O infinita Dei bonitas, ut nostri veire esse merita, que sunt ipsius dona. Et Epistol. ad Episcopos Gallie, cap. 12. Nec coronat nos nisi de suo.

Hinc Moyses transacto mari rubro, & submerso Pharaone Exod. 15. num. 1. ait: Cantemus Domino, gloriosè enim magnificatus est, equum & ascensorem projecit in mare, fortitudo mea, & laus mea Dominus. Psalm. 61. n. 8. In Deo salutare meum, & gloria mea: Deus auxilium meum, & spes mea in Deo est. Psalm. 113. num. 9. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Væ qui accepta dona sibi tribuunt. De Rege Tyri, seu de Lucifero, qui in illo adumbratur, dicitur Ezechiel. 27. n. 17. Perdidisti sapientiam tuam in decore tuo. In quem locum sic ait divus Bernardus ser. 74. in Cantic. Non culpamus donum, sed usum; denique si advertebam, non in decore, sed in suo decore dicitur esse ille perdidisti sapientiam. Et paulò post, Perdidit eam non fecit suam, proprietatem in causa est, cur eam perdidit, quia sapientiam non dei, sed suam fecit, inde perdidit eam.

Secundo, Rupertus lib. 3. in Apocalypf. Perpendentes, ait, quia is propter quem, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adauxerat, auctor salutis eorum per passionem consummatus est, nomine i. si suam dignitatem parvi faciam? Mittunt ante thronum coronas suas, id est, quidquid virtutis, quidquid habent dignitatis, Deo cum gratiarum actione offerunt. Et si sancti seniores procedunt in facies suas ut adorent dei Filium viventem sub humana carne, post Passionem gloria & honore coronatum, maxime tamen mirandum, quod ad hunc adorandum coronas suas deponunt. Nonne ferire deo regnare est? cur ergo deum adorantes non magis coronas accipiunt? cur ergo eas abicere disponunt? Erant quidem isti Reges qui ut viderent dei filium humiliter scandere divinum thronum, protinus parvipendunt suas dignitates, cæque exuentes deo sacrarunt. Prudentissimi senes nil æstimant coronas, principatus ac dignitates cum vident Jesum Passione ac morte affectum, & inde libentissimè omnia sua ei dedicant. Perpendentes, quod auctor salutis per Passionem consummatus est.

Tertio, ecce quanti meriti fuerunt sancti seniores, ut in conspectu dei sedeant, & coram summo Rege coronati appareant. Verum si in tanta dignitate constituti erant, ut ipsius dei assessores, & arcanorum eius consilii existerent, cur modò ira humiles ut prociderent ante sedentem in throno, & suas è capitibus coronas dimitterent? ut documento sint regis familiaribus, ad eò admittens, atque modè cum suo Principe agere, ut quo plus meruerint, eo minus præsumant, quod monet Tertullianus lib. 4. de patient. cap. 4. Artificium promerendi, ait, obsequium est, obsequium vero disciplina, morigerata subiectio. Hoc maxime agnovit senarius ille Theodorici regis egregius administrator, qui multis natu & dotibus ornatus, & omnibus penè pro suo Principe officiis functus, summam tamen

modestiam, & humilitatem colebat ipso quoque Principe attestante apud Cassiodorum 4. Var. Ep. 4. unde de eo admirans subdit. Sed hunc amplius commendabat humilitas qua tam clara, quam rara est: nolum enim est sub amore Principis custodire modestiam; quia gaudia semper animos inquietant; modus enim ratio de laus rebus imponitur, qui magis in tristibus invenitur. 367.

Quarto, viginti quatuor seniores dimittebant coronas suas ante thronum, dicentes; dignus est Dominus Deus noster accipere gloriam, honorem & virtutem, &c. Cur sancti senes ad divinas laudes decantandas coronas abiciunt? ut fieret manifestum, quod vocibus Dei magnalia resonant, non ob præmia ac coronas acceptas, nec, quia à Domino tanto honore sunt affecti, sed tantum ut serviant; ac Deum magno cantu glorificent ac laudent, ad quod respicit Tertull. lib. de corona militis in fine A que exinde ait, nunquam coronantur: id quod in signum habet ad probationem sui se ubi tentatus fuerit de Sacramento, statim creatur. Mihi vero esse dixerit. Vide tom. 4. cap. 22. q. 2. n. 14. 15. 16. 7. 368.

Quinto dicitur thronum Agni viginti quatuor seniores, & in capitibus eorum coronas aureas, & in manibus habebant phylas aureas plenas odoramentorum, Apoc. 5. num. 9. Qui nunc propius accedentes ad sedem Agni, mittebant coronas suas ante thronum. Cur etiam ante thronum non effundunt phylas, ut suavissimum excitaret odorem, sed potius coronas mittunt? Coronæ erant propriæ, ut explicant Andreas Cæsarient. D. Ambr. Primaf. & alii. At phylæ erant orationes sanctorum. inde senes eum audent ad thronum Dei appropinquare, ut ipsum revererantur, & adorent, non effundunt, nec ostendunt aliena opera, sed exhibent propria merita sua, que victores coronas, quas magnis ac præclaris suis actionibus, de crudelissimis tyrannis, Diabolo, ac mundo gloriosè reportarunt. Carthulianus, Deo Altissimo gratissima mente adscripsit, quidquid sapientie ac virtutum, quidquid victoriis de hostibus sua salutis obtinuerunt. 369.

Sexto, Sancti Victor Martyr, Denique ait, & cum venisset, qui mortem disjungeret, & coronam immortalitatis solum dignis sumeret, omnes habentes pro gloria aliquas actus sui optimi coronas projecerunt sub pedibus eius, propter eminentem victoriam Christi Domini, omnes victorias suas posuerunt sub pedibus eius. Videbatur sat esse, quod viginti quatuor seniores prociderent, & adoret ante thronum, cur deinde necessum fuit, ut coronas suas projicerent? Sed eas in throno Christus Dominus exultimatur: cum ergo Jesus triumphans ac gloriosus apparet, in ejus conspectu cæteræ omnium vilescunt ac projiciuntur coronæ; ubi Jesus corona ac gloria nitet, universæ aliæ coronæ obscurantur, & maxime sese ostendere detrectant.

Multa ponderatione dignum est, quod Paulus in omnibus epistolis suis nomen, & Apostolatus suum proponere solet, incipiens Paulus Apostolus, ut videre est in ipsis epistolis; ac ubi ad epistolam ad Hebræos ventum est, sine nomine proprio, sine tui Apostolatus memoria, incipit, Multisariam, multisque modis. Hebræor. 1. n. 2. Et cur tantum in hac epistola, à suo proprio nomine, Apostolatusque honore abstinet,

Cassiod.

Influs pro præmio habet Deo in laudare.

Tertul.

368.

Apoc. 5.

Andr. Cæf. D. Ambr. Primaf.

Propriis meritis, ac operibus quis respiciend.

C. huf.

369. S. Victor.

Ad consuetudinem istam in suo alio glo-ria dispa-rent.

370.

Hebr. 1.

Hebr. 3.

Apparere Christo in suo decore, omni alius honor disparet. D. Hieron.

371. Math. 24.

Cum fulget Christi gloria, obscurantur cæli lumina. D. Hier.

abstinet, omniæque illa subicit? In hac epistola tantum proponendus erat sub Apostolatus gloria Christus Jesus. Considerate Apostolum, & pontificem confessionis nostræ Jesum. c. 3. n. 1. inde meri d. Paulus suum nomen, ac Apostolatum abscondit, omnis enim gloria, nomen, ac honor obnubilatur, & disparet, cum n. Jesus gloria ac majestas apparet. D. Hieronymus in c. 1. Epistola ad Galatas. In Epistola ad Hebræos, ait, Paulus nec nomen suum, solus consuetudine, nec Apostolatus vocabulum proposuit, quia de Christo erat dicturus; Habentes ergo Principem in Sacerdotum, & Apostolum confessionis nostræ Jesum: nec fuisse congruum, ut ibi Christus Apostolus diceretur erat, ut etiam Paulus Apostolus poneretur.

De extrema die iudicii dicitur Math. 24. n. 28. Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stella cadens de celo; & tunc apparebit signum filii hominis, videntem in nubibus cæli cum virtute multa, & majestate. Ecce tibi in apparitione gloriosa Christi, omnia cælestia luminaria disparent, & unde tanta obscuritas in cælestibus luminaribus: cum apparet resplendens gloria Christi, statim omnis aliorum gloria eripitur, & absconditur. D. Palch. lib. 11. in Math. Cum solo, ait, tremendo iudicio gloria charitatis Christi fuerit, nemo se aliquid esse putabit.

QUESTIO XLII.

Quisnam thronus iste, ante quem senes mittebant coronas suas?

371.

Hugo.

Deus quiescit in sanctis suis.

Dicitur quod Deus sedet in throno ad indicandam ac manifestandam ejus celsitudinem, & majestatem. Deinde ut ait Hugo Carthulianus. Sedenti super thronum, id est Deo, qui in sanctis quiescit, & eis quiescit, & pacem iribuit; hic peccatoris & temporis tandem aternitatis; & videntem in sacula seculorum: id est, æternaliter, quasi ipsum solum, qui in sanctis quiescit, & in se æternaliter videt, glorificandum, honorandum, & benedicendum prædicent, & ipsum solum esse, à quo gloria, honor, & benedictio datur sanctis. Deus nullo capitur loco, nec labore fatigatur, nec membris corporis consistat, quomodo ergo dicitur sedere super thronum, quando sancti dant ei laudem & honorem? Thronus Dei, ut jam supra dixi, sunt sancti, quibus eorum labore fatigatis dum Deus dat quietem, dicitur & ipse quiescere, & dum sancti dant ei gloriam, & honorem, ipsa gloria & honor in sanctos derivantur.

Secundò, inquirendum est, cur sicut dictum est, quod ante sedentem in throno procidebant senes, ac etiam adorabant viventem in sæcula, non etiam dicitur quod deponebant coronas ante sedentem vel viventem in sæcula, sed dicitur quod ante thronum deponebant coronas. Dei thronus appellatur sacratissima Virgo Maria; ut dixi hoc cap. quæst. 6. n. 36. 37. 38. 39 & docet Albert. Magn. serm. in dedicatione Ecclesie explicat illa verba Hebræor. 4. n. 16. Adæmum cum fiducia ad thronum gratia, sic ait ipse: Thronus gratia est B. Virgo Maria, Luc. 1. Ave Maria gratia plena. Unde Apostolus, adæmum

cum fiducia ad thronum ejus gratia, scilicet Maria que est thronus. Salomonis ebrietas. Cur ergo non asseremus, quod signatè dicitur mississe seniores coronas suas ante thronum, ut denotaret supplices illos, nempe reges, & Principes depoluisse diademata sua ante Deipatam, tum & profunda submissione suam summam potestatem, qua fulgebant, peculiari Virginis beneficio obtinuisse, ipsique omne acceptum reddere; Deinde quidquid sibi regni, seu regie magnitudinis ac potentie inerat, in illius cultum, ac venerationem libentissimè conferre.

Tum etiam ut sancti senes Deum laudarent dicentes: Dignus est Agnus accipere gloriam & honorem; coronas suas deponebant ante thronum ejus, qui est sanctissima Maria, ut ipsum sic laudarent ac glorificarent, ut habitantem, ac commorantem simul cum Maria decantat Regius Vates Deo, Psalm. 9. n. 12. Psalite Domino, qui habitavit in Sion, Cum & gaudia ac celebritatem Deo fieri postulat, eum Sion habitantem meminit, & quid habitatio Sion habet, cum Psalmis, jubilis & celebritatibus Divinis? Creditur Sion habitationem fuisse Mariæ, in qua Salvatoris origo terrena visebatur, & in qua etiam creditur, quod Virgo vitam finierit. Inde filio ejus Jesu Christo peculiariter decantatur, quia tunc Canticum erat ei gratissimum, cum ipse esset celebratus ut habitans cum Maria, & simul eam commemorans. Nam quamvis antea Christus in gloria Patris esset tamen post transitum Virginis erat simul cum Matre, & tunc insigniter erat ei decantandum ac jubilandum, cum Matris præsentia ei sit maxime jucunda ac delectabilis. Ita Andreas Cretenf. homil. 1. de Assumptione. Quam de causa Sion fecit mentionem, d. qui canis hynnum sacre præsentis lætitiæ: Illic natura serviens legibus Maria vixit sine acceptis. Illic lætitiæ Diabolum, quomodo in pariendo ea effugit, que accidit matri-bus, illa sanctissima & a Deo vocata, qua gloria & gratia cæli, & terra implevit magnitudine sue divine translationis. Expende ultima verba. Mariæ transitus implevit cælum lætitiæ, cum eam secum habeant Angeli, implevit & terram lætitiæ, cum talem advocatam habeant in se.

Illud tamen ad calcem hujus quæstionis inquirendum est, cur seniores non inclinantur, ac coronas mittunt ad pedes, seu sub pedibus Agni; sicut Joannes cecidit ad pedes Agni, qui loquebatur cum illo. Apoc. 19. n. 10. ut eum adoraret. Cur ergo etiam seniores hi non procident ad pedes Agni, ac veluti sub illius pedibus coronas deponunt? Cur ante thronum? In illa cælesti curia multa mediæ sepe ratio inter Deum ac celestes Spiritus, seniores ad thronum accedant, Agnum tamen non attingunt. Conceditur illis, ut ad sedem majestatis appropinquent. At quod ad thronum brachium elevent manum extendant, Agnum attingant illius pedes teneant, hoc illis non permittitur.

At in Ecclesia militante, non solum ad thronum accedimus, non solum Agnum attingimus, sed etiam verè & realiter eum sumimus, & per ipsam Communionem Christus realiter est in nobis, quoad species sacramentalis propriam naturam conservant, ut explicavi tom. 3. in Evang. cap. 35. quæst. 11. Qui manducat carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Joan. 6. n. 57. Hanc ergo unionem significat

Per manus Maria omnia bona nobis veniunt & ipsi reddenda.

374.

Psalm. 9.

Post transitum Virginis maxime dicitur Christus cum Matre in cælo.

Andr. Cretenf.

375.

Apocal. 19.

In cælesti curia beati non attingunt Agnum.

376.

Joan. 6.

significari voluit Christus in admittione vini, & aquae in Calice. Vinum Christum denotat, ipse de se ait Ioan. 15. num. 1. Ego sum vitis vera. At verò aqua multa, populi multi; ut dicitur Apocal. 17. num. 15. Unde hoc Sacramentum est quasi unio hominum cum Christo

Apoc. 17.

Per Eucharistiam magna unio fidelium cum Christo. Pasch.

377. Ioan. 3.

Per Eucharistiam cum Christo in caelum ascendimus.

Paschal.

Apoc. 5. n. 11. Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata sunt.

VERSIONES.

- Syrus. Dignus es Domine, & Deus noster, ille sanctè accipere gloriam & potentiam, & per manum tuam sunt omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.
Arias. Dignus es Domine Deus noster sanctus.
Aliqui. dignus es accipere fortitudinem. Alii, robur.
Arabicus. Per voluntatem tuam fuerant.
Vatablus. Per voluntatem tuam sunt.

EXPOSITIO XI.

DIGNUS ES Domine Deus noster, ut omnes creaturae tuae, tam Angeli, quam homines, maiestatem tuam gloriam praedicent, & ut omnes te honorent, omnique cultu, ac reverentia prosequantur. Accipere: non quasi quod Deus aliquid accipiat à sua creatura, qui dat omnibus affluenter; sed intelligitur metaphorice; dignus es accipere confessionem, praedicationem, ac manifestationem tuam gloriae, honoris ac virtutis; nam antea haec erant occulta, & abscondita ab oculis hominum, nunc autem per Canticum quatuor animalium valde manifesta sunt. Ac proinde, accipere, denotat accipere in manifestationem, & publicationem. Et virtutem: seu ut alii legunt, virtutem fortitudinem. Dignus es enim, ut ex omni ore accipias Confessionem, & laudem tuam summam potentiae, ac fortitudinis.

378.

379.

Et propter, id est, per voluntatem erant, id est erant fuerunt, exierunt tuam essentiam ac existentiam acceperunt: Et creata sunt. Ex nihilo cuncta produxisti, Tu enim es creator ac Auctor omnium rerum, omniumque bonorum, tam naturalium, quam supernaturalium.

QUESTIO XLIII.

Quare dicitur quod Christus Dominus dignus est accipere gloriam, honorem, et virtutem, cum ipse haec omnia habeat ex se?

Dicitur in textu, dignus es Domine accipere gloriam, honorem, & virtutem: sensum litteralem iam satis explicavi in Expositione, quia ipse dignus est ex omnium ore accipere confessionem, laudem, ac manifestationem suam gloriae, honoris & virtutis seu potentiae, qua cuncta creavit, quae valde occultata erant, tamen per Christum sunt manifestata, ut decantantur animalia.

380. Ad re scilicet confessionem laudis.

Secundo, Albertus Magnus, Haym. Christus accepit gloriam, quando tertia die resurrexit à mortuis, honorem vero quando quadragesimo die resurrectionis elevatus est ad dexteram patris maiestatis. Verum quomodo accepit Christus virtutem, cum eius virtute omnia sint & conserventur: Non à nobis sanctè, sed à Patre, qui omnia ipsi subiecit, & omnia ei subiecta publicati mandavit. Sic loquitur uterque Auctor. Dignus est accipere virtutem, quando omnia ut subiecta sint, sicut ipse testatur dicens, data est mihi omnis potestas in caelo & in terra.

381. Haymo. Alb Magd.

Potestati Christi omnia subiecit Pater.

Cum Christus Dominus dixisset suis discipulis Matth. 28. 18. Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra, immediate subiunxit, euntes ergo docete omnes gentes: ut omnibus eam publicarent, & manifestam facerent. Quamvis ei, ut homini data sit omnis potestas à patre in instanti suae Incarnationis, ob excellentiam unionis hypostaticae, tamè post resurrectionem eam publicare

382. Macch. 28.

Potestas Christi post eandem.

D. Remig.

publicare mandavit, & tunc absolute dicit, quod ei sit data. D. Remig. Quod Psalmista de resurgente Domino dicit, constituisti eum super opera manuum tuarum, hoc nunc Dominus dicit, data est mihi omnis potestas in caelo & in terra, & sciendum quia Dominus antequam resurrexisset à mortuis, noverant Angeli, se subiectos homini Christo, Volens ergo, Christus etiam hominibus notum fieri, quod data esset sibi omnis potestas in caelo, & in terra, praedicatores misit, qui Verbum vita, cunctis nationibus praedicarent. Tunc dicitur potestas data, cum manifestatur ac publicatur.

sumus in Christo per Spiritum sanctum recreati: de hac dicit Apostolus, ipsius enim sumus factura, creati in Christi Jesu in operibus bonis. De divino Agno decantatur omnia et cetera, omnia scilicet quae orant, & si omnia iam erant, quomodo postquam erant dicuntur ab Agno esse creata: Duæ in nobis sunt considerandae creationes, duæque nativitates; una est communis à natura; altera verò à Christi gratia per lavacrum nos regenerante. In illa quidquid paternae, ac vitæ malitiæ & impuritatæ est, contrahimus ac sub peccatorum iugo premimur. In hac verò depulsa antiqua vetustate ad omnia caelestia bona provehimur. O felices, quibus datum est in Christo renasci, ex qua nativitate obtinent à carnalium parentum maculis liberari; & omnium virtutum operibus adimpleri.

A Christo venit, ut depulsa vetustate antiqua renascamur.

386. Mal. 14. Septuaginta legunt: Ex semine serpentum egredientur gemina aspidum, & gemina eorum egredientes serpentes pennati.

Psalm. 36.

D. Ambr.

A parentibus iniquis per Christum renascuntur filii iusti.

387.

D. Leo.

excellentia fontis baptismi.

QUESTIO XLIV.

Quare dicitur, cuncta creata esse ab Agno, quae iam erant?

383. Omnia à Deo habent esse per creationem.

Dicitur in textu: Propter voluntatem tuam erant, & creata sunt; ac si dicitur, omnia nihil erant, tamen quidquid habent essentiae & existentiae, totum ex tua liberalitate est. Ac proinde propter voluntatem tuam erant, & creata sunt. Inde antequam tibi placeret, & tu ad creandum ea eligeres, & si possibile tamen se nihil erant nec futura erant, per voluntatem tuam, habent essentiam, existentiam, & conservationem, quia à te è nihilo creata sunt. Et hic est sensus literalis.

384. Ansbert.

Secundo, Ambrosius Ansbertus. Sciendum nobis est, ait, quia & erant in praedestinationis arte priusquam formarentur in opere; & creata sunt, quando in suis quaque naturis secundum praescriptos in Dei sapientia terminos, etiam visibilia insisterunt. Sic quippe antequam crearentur, erant sicut ars in voluntate factentis, creata vero sunt, secundum quod iam in arte volentis disposita erant. Ita etiam Richard. & Petr. Damian. opusc. 36. cap. 2. Si iam erant, quomodo creata dicuntur, cum creatio sit ex nihilo? cur ergo dicit, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant? Non immerito quidem, omnes enim creaturae erant in mente divina in esse objectivo, antequam ad extra producerentur, quia omnia prius erant in mente divina, quam realiter essent producta in rerum natura.

Omnes creaturae ab aeterno in mente divina.

385. Rich. Petr. D. m.

385. Rupertus.

Tertio, Rupertus lib. 5. in Apocal. Non suscepit, ait, creatus verbum recepit, sed duas creaturas rationales intelligi voluit, quarum posterior quidem, sed nihil ista est, quia

Ait Isaias 14 n. 29. Ex radice colubri egredietur Regulus, & semen eius absorbens volucrum. Septuaginta legunt: Ex semine serpentum egredientur gemina aspidum, & gemina eorum egredientes serpentes pennati. Ex quo communiter expositores sacri deducunt fortitudinem impiorum in sua prole iniqua, & scelerata; sed quomodo tunc verificatur illud Davidis: Semen impiorum peribit. Psalm. 36. n. 28. Si per Christi gratiam regenerantur in Baptismo, impietatis semen extinguitur, at quae erant parentum vitia, non transeant ad filios. Eleganter D. Ambr. ad cit. locum sic respondet, Semen, inquit, utique non corporalis generationis, sed mentis internae, & impietatis successionem exterminat: ergo hoc queritur ne malitia transfundatur in posterum. Hoc per baptismatis Sacramentum Christus operatur, ut exuat unusquisque, quod natus est, induat, quod renatus.

Christus Dominus ob suam pietatis viscera paravit nobis fontis uterum, in quo quidquid paternae infectionis erat, manet sepultum, & nos feliciori nativitate, novam in operibus virtutum representamus naturam; sic enim nascimur renovati in Christo, ac si à nullis parentibus secularibus originem haberemus. D. Leo ser. 5. de nativitate Christi: Factus est homo, ait, nostri generis, ut nos divina natura possimus esse consortes. Originem, quam sumpsit in utero Virginis, posuit in fonte baptismatis; dedit aquae, quod dedit Matri. Dedit Dominus Matri, quod pareret filium, qui esset sanctus, & vocaretur & esset filius Dei: Omnia haec dedit & fonti, in quo terrenis parentibus valere dicimur; & renascimur inde sancti, immaculati, filii Dei nullis carnalium parentum vitis illaqueati, sed ab illis omnibus expediti.